Nagyvárad, 1906. XII. évfolyam 167. szám. Vasárnap, julius 22.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 2.

Szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, julius 21.

Alkotmánybiztositékok.

Andrássy gróf belügyminiszter budgetbeszéde nagy és örvendetes eseményszámba megy. Izléstelenség és méltánytalanság volna tagadni Apponyi, Polónyi és Darányi miniszterek, valamint Wekerle miniszterelnök budgetbeszédeinek fontosságát, amelyeknek mindegyike egy-egy éles körülirása a kormány által hirdetett és követendő politikának, de Andrássy beszédét mégis mindezen beszédek fölé kell helyeznünk, mert ez a beszéd világosan mondja már ma, hogy ha igaz — a minthogy valóban igaz — hogy ez a kormány olyan alkotmánybiztositékoknak megteremtését, vagy legalább is megszilárditását tüzte feladatául maga elé, még pedig a korona teljes hozzájárulásával, hát akkor a legfontosabb, a legmegbizhatóbb alkotmánybiztositékoknak megteremtője, vagy legalább is megszilárditója a belügyminiszter, Andrássy lesz.

Az alkotmányos magyar nemzeti jogállam két irányban szorul biztositására, kiépitésre. A megyei önkormányzat megerősitése s a közigazgatás becsületesé tétele irányában. Az előbbi leküzdhetetlen védbástya mindennemü Lustkandl-, Kautz-, Lueger- s efféle nagy osztrák theoriák ellen, az utóbbi pedig elkerülhetetlenül szükséges a szociálista és nemzetiségi szociálista agitátorok végleges lefegyverezésére. Andrássy mindkét irányban fontos kijelentéseket tett. Kijelentette, hogy a legnagyobb készséggel járul hozzá az 1891-iki csonka és végrehajthatatlan Lex Szaparyana eltörléséhez. Ezzel azt is mondta egyszersmind, hogy ez a kormány a közigazgatást államositani nem akarja. Csak reformálni akarja a közigazgatást, amire tényleg nagy szükség van.

Ez a kormány belügyi politikája. S ez igazán alkotmányos és nemzeti, országos politika, nem pedig pártpolitika. Mert mit csinált e téren a megbukott szabadelvüpárti rendszer? Korrumpálta, sőt tudatosan korrumpálta a közigazgatást, kivált a periferiákon, sőt kivételes hatáskörrel ruházta fel a főispánokat is, mert csak igy tudott magának harminc éven át mindenre, csak jóra nem képes, gerinctelen parlamenti többséget gyártani. S ugyanakkor — ime a csonkaságában is szomoruan jellemző Lex Szaparyana! a közigazgatás államositása cimén le akarta törni a magyar nemzeti közélet históriai és legerősebb pillérét; a megyei autonómiát. Ám a dolgok fejlődése siralmasan ad abszurdum vitte ezt a kortescélra alkotott pártpolitikát. A korrupt közigazgatás a magyar vidékeken az urak ellen szociálisztikus mozgalmakat támasztott, a nemzetiségi vidékeken pedig uj életre támasztotta a magyarok ellen a nemzetiségi mozgalmakat. E kettős bajon akar most komoly akarattal és becsületes tettekkel segiteni a kormány a közigazgatás reformja által, amire vonatkozó törvényjavaslatait már őszszel fogja Andrássy a képviselőház elé terjeszteni. És aki ismeri Andrássy gondolkozását, az ma már biztos lehet a felől, hogy ezek a javaslatok jók és rövidek lesznek, kivált a községi közigazgatás, a vármegyei pénztárak és egyéb idevágó kérdések dolgában. Egyet már ma jelentett ki precize Andrássy: a főispánoknak eddigi kivételes hatáskörét megszüntetendőnek tartja, de hogy ezt az általánosságban tényleg nem indokolt hatáskört valóban megszüntethesse az első sorban a nemzetiségiek eddigi viselkedésének alapos megváltoztatása szükséges. Amig a nemzetiségiek kétségtelenül garanciákat nem nyujtanak arra nézve, hogy ők tényleg hü fiai akarnak lenni a magyar nemzeti államnak, amig határozottan le nem mondanak minden olyan aspirációról ugy a kultur, mint a megyei életben, egyáltalán a közéletben, — amely szembehelyezkedik hazánk magyar nemzeti jellegével, s amely — botorul — ellenség gyanánt kezeli a magyarságot, mindaddig az államsaison parancsa lesz a főispánok kivételes hatáskörének fenntartása. Vegyék ezt tudomásul a nemzetiségiek és cselekedjenek a szerint.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Özvegyen.

A forró láz kiverte ajkamat,
Szomjas vagyok nagyon.
Lüktető vérem pirosra festi
Gondterhes, sápadt homlokom.
S mig szünő évek szárnya lebben,
Elszáll a bübáj, el az ifjuság —
A temetőből integett felém
Egy ciprus-ág, egy ciprus-ág

Kinálhatnak bár uj szerelmeket
S éghet csók ajkamon,
Simitsa egy más kéz szintoly' lágyyan,
Gondterhes, sápadt homlokom —
A mult emléke mégis visszajár,
Az én szerelmem nem ákácvirág.
A temetőből integet felém
Egy ciprus-ág, egy ciprus-ág . . .

Mányiné-Prigl Olga.

Elsején.

— Ellesett jelenetek az életből —

Irta: **Siliga Ferenc.**

(Szin: egy tisztviselő családi otthona. Személyek: Férj, Feleség, Hitelezők. Idő: akármelyik hónap elseje, déli 12 ó 15 perctől 1 ó -ig.)

Férj: (jön hivatalból.)
Szervusz Mamuskám.
Feleség: Csókollak Papuskám.
Mit hoztál nékem, édes?
Férj: (pénztárcáját odaadja) Itt a bukszám.
Feleség: A havi gázsi . . .
Férj: Egyszáz korona.
Feleség: Jaj, csak elseje ne lenne soha!
Férj: Isten ments! Bár vón minden hóba három. (elábrándozva.)
S olyan szép száz korona egyrakáson . . .
Feleség: Mit érünk véle? Az a sok mihaszna.
Száz koronáink nullává apasztja.
Férj: Ugy van: nullává . . . Hah, a nyomorultak.
Hogy egy csepp tisztességet sem tanultak!
Feleség: Mindegyik egy-egy mérges skorpió . . .
Férj: Mindengyik egy-egy éhes viziló . . .
Feleség: Mindegyik egy-egy vérszopó piróca . . .
Férj: Mindegyik egy-egy telhetetlen tóka . .
Feleség: Nőjjön tyukszem az ormányuk hegyére . . .
Férj: Csiperke gombát egyenek ebédre . . .
Feleség: Gyötöje őket nyáron vizhiány . . .
Férj: Nőjjön pup mindeniknek oldalán . . . (még tovább is árasztanák jó kivánságaikat, ha nem kopognának.)
Feleség: Ah! Eine fon unsere leit.
Férj: Szabad.
Feleség: Leljen ki a hideg.
Férj: Törjön nyakad. (Pricsec Tóbiás, a szabó.)
Pricsec: Alázatos szolgája . . . kisti Hénd.
Férj: Éppen önről beszéltük az imént Pricsek uram, érdemdus mesterem.
Pricsec: Ugy bizonnyal . . .
Férj: Igazán restellem.
De rosszul ütött be az elseje;
Szegény vagyok, mint templom egere.
Pricsec: Pedig olyan biztosra vettem . . .
Férj: Lássa.
Ez az emberi sors iróniája . . .
De ne nyomja szivét a bu . . . Jövőre
Majd az ön nevét irom legelőre.
Pricsec: Talán tizenötödikén.

Értesités

Van szerencsém a nagyérdemü közönség b. tudomására, hozni, hogy a mai kor igényeinek megfelelő **katonai és polgári szabó-üzletet** nyitottam, hol is legkitünőbb bel- és külföldi szövetek dus választékát bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére pontos kiszolgálás, valamint szolid árak mellett.

Tisztelettel
Grünfelder János,
katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Szent János-utcza 2.

Legnevezetesebb nyilatkozata Andrássynak az, hogy a megyei önkormányzatot erősbiteni akarja. Nagyon helyesen. Hiába csufolják a törvényhatósági bizottságokat holmi akadékoskodó fiókparlamenteknek: a királyi eskü mellett éppen ezek a fiókparlamentek alkotmányosságunk és államiságunk legerősebb oszlopai. Ha a szabadelvüpártnak sikerül 1891-ben teljesen elállamositani a vármegyéket, ugyan minő véget ért volna tavalyi és idei alkotmányos küzdelmünk? A királyi eskün kivül tisztára a vármegyék ellenállása mentette meg Kristóffy ellen alkotmányunkat, államiságunkat. Ha tehát közigazgatásunk megreformálandó, csakis a megyei autonómia megszilárditása értelmében eszközölhető ez a reform. Igy akarja ezt a reformot Andrássy, nem mivel a pártérdek ugy parancsolja, hanem mert speciális viszonyaink igy követelik meg. S az az általános tetszés, amely Andrássy kijelenteseit követte, azt bizonyitja, hogy a parlament óriási többsége helyesli a kormány közigazgatási, belügyi politikáját, azt a politikát, amelyet Andrássy inaugurált, amelyet Andrássy fog végrehajtani.

Politikai hirek.

—

Az országgyülés elnapolása. Az országgyülés valószinüleg augusztus hó első napjaiban fejezi be munkálkodását. Az elnapolás kérdésében még semmi positiv értesülésünk nincs, de valószinü, hogy az országgyülést nem királyi kézirattal napolják el, hanem a képviselőház maga napolja el magát. *Wekerle* miniszterelnök az országgyülés müködésének befejezése után Ischlbe utazik, hogy jelentést tegyen a királynak a politikai helyzetről.

—

A magyar nép érdeke. Jól mondja azt a magyar ember, hogy mikor vet, mintha az Isten kezébe adná a vetőmagját. Az a kéz tud áldani és büntetni.

Azért nincs önérzetesebb nép a földmüvelő nemzeteknél. Azok tudják, legjobban érzik, hogy Istentől függünk csak, senkitől mástól. S az ilyen függés fölemeli az embert a föld porából.

Ennek az önérzetes, büszke magyar földmüvelő népnek a legfőbb érdekei vannak most soron a Dunamenti fényes palotában.

Szomoru sor az a sor.

Az a szerencsétlen szerep, amelyre a nemzetiségi képviselők vállalkoztak, megbénit minden parlamenti alakulási folyamatot. Minden kérdésre a nemzetiségi bélyeg nyomódik rá. A társadalom halad, az élet következményei sürgetnek, a feldatok egész serege vár megoldásra — és akkor a nemzetiségi képviselők kitalált sérelmekkel, kopott frázisokkal, szélmalmok ellen viselt hadjáratokkal állanak elő.

A parasztszociálizmus kisért — s akkor a nemzetiségeknek nincs fontosabb ügye, mint a nemzetiségi törvény.

Földre éhes a népünk — és Szkicsák akkor a magyar ellen izgatja a derék tótot. A magyar ellen, amely nép egyedül képes e hazában olyan megélhetési viszonyokat teremteni; aminők kenyeret adnak mindenkinek.

A tót megtanul Amerikában angolul — s a nemzetiségiek azon panaszkodnak, miért kell nekik magyar földön magyarul tanulni?

A magyar képviselők is elkövettek egy nagy hibát: beugrottak a nemzetiségeknek. Nekik nem lett volna szabad a nagy feladatokat, szem elől téveszteni s leemelkedni az unalomig szintelen nemzetiségi vitáig. Igy most az a dolog szinezete, mintha nálunk semmi más feladat nem volna, csak a nemzetiségi kérdés megoldása.

Óhajtandó, hogy a földmüvelési tárca tárgyalásánál mindkét fél elhagyja az immár unalmassá vált nemzetiségi harcteret. Nem csata volt az, csak szalmacséplés, nem is harctér, csak szérü.

Vagy ha a nemzetiségek nem hajlandók felismerni a kor szükségleteit, ismerjék fel az igazi hazafiak. Ne méltassák figyelemre az örökös handabandázást. A magyar földmüvelő nép sorsa mindenek előtt való; ezzel szemben Szkicsák, Bredicsán és Polit elenyésző nullák. Fogjunk erélyes, komoly és hazafias munkához — vessünk az Isten kezébe, hogy áldás legyen a munkából, aratás a vetésből.

—

A csáktornyai választás. Csáktornyáról jelenti tudósitónk: Ma éjjel fél 1 órakor érkezett meg grót *Festetich* Pál, a kerület függetlenségi jelöltje Csáktornyára. A vasutnál sok száz választó várta a jelöltet és miután Hidvégi Miklós dr csáktornyai ügyvéd Festetichet üdvözölte, nagy ovációk között kisérték a városba.

Reggel 6 órakor érkeztek meg Batthyány József grót és Eitner Zsigmond képviselők Festetich érdekében. A kerületi néppárt tegnap sürgönyileg felkérte *Landauer* Bélát, hogy néppárti programmal vállalja el a jelölést. Ebben az irányban meg is inditották az akciót Néhány fővárosi lap azt irta, hogy a csáktornyai függetlenségi polgárok egy része Ziegler Sándor fővárosi hirlapirót jelölte. Erről a jelölésről a csáktornyai függetlenségi párti polgárok mit sem tudnak.

—

Fogaras uj főispánja. Fogaras vármegye uj főispánjává fővárosi tudósitónk szerint a kormány Kállay Tamás függetlenségi képviselőt szemelte ki.

—

Az erzsébetvárosi választás. A Napnak megint van szenzációja. Az erzsébetvárosi választással kapcsolatban azt adja hirül, hogy Wekerle a mai nap folyamán állitólag magához hivatta Ehrlich G. Gusztávot, aki egész befolyásával és pártjával Eötvös Károlyt támogatja és rábeszélni akarta, hogy birja reá Eötvöst a kerületről való lemondásra, amely esetben Eötvösnek Nagykőrösön leendő biztos megválasztását garantálja. A nap szenzációs hire szerint Ehrlich nem adott még határozott választ a miniszterelnöknek.

———

Feleség: Mi még.
Sohse láttunk tizenötödikét.
Férj: Nálunk egy hóba egy nap — elseje.
A többi mind — harmincegyedike.
Pricsec: Igy a jövő hó elsején két teljes részletet kapok.
Férj: (félre) A semmiből (fenn) Helyes.
Pricsec: Ajánlom magam, csókolom kezét.
Feleség: Ég áldja.
Férj: Jó napot,
Feleség: No ez derék!
Férj: (habotába tör) Hah! hah! Milyen buta, milyen buta. (ismét kopognak)
Feleség: Megint egy, jaj!
Férj üssön meg a guta.
(Bagaria a suszter.)
Férj: Ah ugy! ön az kedves Bagaria.
Bagaria: Én vónék krrrem alásan; én biz a.
Feleség: No hát mi jót hozott nekünk?
Bagaria: A számlát.
Krrrem ásson. Tessék . . .
Férj: Tyü, a kutyafáját!
Csak öt perccel jött volna hamarabb
Mem fizetem ki azt a szamarat,
— Szabóm — de ön kapja, mint ő kapott
Igy várja meg a jövő hónapot.
Bagaria: (vakarja a fejét) Ej! ej!
Feleség: De hát hogy is nem jött elébb?
Férj: Most már kárbaveszett minden beszéd.
Bagaria: Tehát majd elsején. Bagaria.
Férj: Mester leszen az első.
Bagaria: Szolgia!
Férj: (Felkacagva.) Ha, ha, ha! Nagyszerü.
Feleség: Fenomenális.
Férj: Beadta a derekát a suszteráj is.

Férj: (fütyörészve ki akar menni a szokából, de beleütközik Forgácsba, az asztalosba.) Tyü, azt a . . . Ki legtöbbet tesz nekünk. Arról egészen megfeledkezünk. (Deklamálva.)
Hm, hm! mi a csoda is volt velem!
Ó én esztelen, ó én esztelen!
Feleség: Ugyan papuskám türtőztesd magad
Mert beteggé tesz ez a nagy harag.
Férj: Hát már bocsásson meg kedves Forgács ur
Hogy — akaratlan — ön maradt leghátul
De elsején jóvá teszem hibámat.
Mamus! Ha már Forgács ur ide fáradt
Mihamarabbi elkészités végett
Add fel neki ujabbi rendelésed.
Feleség: (kapva az alkalman.)
Egy csinos konyhaszekrény kellene . . .
Forgács: Kérem.
Férj: Melynek üveg az eleje . . .
Feleség: Kivitelét teljesen önre bizom.
Férj: Csak olcsó legyen.
Feleség: És ami fő: finom.
Forgács: (rákényszerülve)
Tessék rám bizni.
Férj: (kezet fog vele) Tehát ég velünk.
Feleség: (felkacag.)
Nem hogy fizetünk, de még rendelünk.
No hát ez egyszerüen: non plus ultra.
Férj: (Kezeit dörzsöli, majd kiszól a konyhába.)
Hozzon egy liter ezerjóbort, Julcsa!
(majd kurjongatni kezd)
Tyü haj! de jó kedvem van, aki adta!
Feleség: (ijedten)
Ismét egy.

Férj: Düljön a Páris-patakba.
(divatkereskedő segéd.)
Segéd: Kezeit csókolom.
Férj: Jó hogy találom.
Hát mondja csak nekem kedves barátom,
A Pepita ur azt gondolja, hogy
En pénzcsináló, vagy zsivány vagyok?
Segéd: Miért kérem alásson?
Férj: Még miért?
E szó arcomba kergeti a vért.
Nézzen csak ide . . . az uj kalapom.
Ma két hete, hogy vettem s hordozom.
S már nincs formája, s ugy elhagyta a szine.
Mint Szent Pál az oláhokat . . . Tekintse . . .
Segéd: Kérem, ennek még semmi baja sincsen.
Férj: Igen maga szerint, de én szerintem.
Azután a fuszeklik . . . ez borzasztóság!
Kétszer volt lábamon ma már stoppolják.
Segéd: De kérem alásson . . .
Férj: Csak semmi kérem.
Urának mondja meg, ezt nem reméltem.
S mert nekem adott ilyen szemetet,
Ebben a hónapban nem fizetek.
Segéd: Kérem alássan . . . Alá'szolgia!
Férj: Vivát!
Feleség: Hah, micsoda imfámia!
Férj: Mamuskám, angyalom, adjá! egy csókot!

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 21.

A mai ülés kimagasló momentuma Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter beszéde. Markáns vonásokkal vázolta a Ház többségének nagy tetszése mellett jövendő birtok politikájának vezéreszméit és nagy arányait. A tárca költségvetésének további tárgyalása folyamán különösen a telepités és a felvidéki segélyakció kérdése nyert élénkebb megvitatást. Aztán gyors tempóban megszavazták a földmivelésügyi tárca többi tételeit is. A kereskedelemügyi tárca költségvetését Kossuth inditványára hétfőn tárgyalják.

Az ülést Gratz Gusztáv interpellációja zárta, melyre a miniszterelnök megnyugtató választ adott.

Részletes tudósitásunk az ülés lefolyásáról a következő:

Elnök: Justh Gyula.

Bemutatja báró Dániel Tibor képviselő megbizó levelét.

Lázár Pál: Inditványát indokolja a cukor taksán felüli fizetéseinek tárgyában. Kéri a kormányt, hogy önrendelkezési jogánál fogva védelmezze meg cukorkivitelünket Ausztria ellen.

Madarász József idősebb: El kell válni! (Derültség.)

Lázár Pál: Egy adomát mond el, hogy jellemezze Ausztria gyülöletét Magyarország ellen. »Az Isten leküldte angyalát Mózsi zsidóhoz és azt mondja, kivánjon valamit, az Isten teljesiteni fogja. De kikötötte, hogy konkurense Abris annak a dupláját fogja kapni. Mózsi erre azt kivánta, hogy: »vakuljak meg az egyik szememre». Igy vagyunk Ausztriával is.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Kijelenti, hogy cukorkivitelünket kötelességének tartja megvédeni.

Lázár: Wekerle kötelező igéretére inditványát visszavonja.

Feleség: Nesze . . . S most jer, járjunk el egy kék-vókot . . .

Feleség: Trallalalalala . . . (kopognak) Ördög és pokol.

Férj: A helyzet — sajna — még mindég komoly. (Füszeres segéd).

Segéd: Szabad?

Feleség: Mi tetszik?

Segéd: Bors urtól jövök.

Feleség: A, igen.

Férj: Mennyit is kapnak önök?

Negyven koronát?

Segéd: Dehogy; tizennégyet.

Férj: Mi az? s nem szégyell ilyen semmiséget Bors ur inkasszáltatnni? Ugyan kérem.

Ez az eljárás sérti büszkeségem!

Jöjjjenek elsején, ha nagyobb lesz a számla.

Segéd: Ah, kérem! Jó napot!

Férj: Az Isten áldja!

Feleség: Micsoda lángész vagy, papa csodállak.

Férj: (kidülleszti a mellét.)

Lángész s nekem mondod ezt a tanárnak?

(Kiváncsián néz az ajtó felé)

No senki több??? (Julcsa jön)

Feleség: A Julcsa.

Férj: Éppen jókor.

Julcsa: Itt van kérem szépen az ezerjóbor.

Férj: Poharakat ide!

Julcsa: Itt vannak kérem.

Férj: (Tölt)

Igy. . . Tehát igyunk kedves feleségem. (Koccintanak.)

Feleség: Abcug a hitelezők tábora!

Férj: S éljen a megmaradt száz korona!

Darányi beszéde

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Köszönetét fejezi Lázár Pálnak, aki tegnapi beszédében felhivta figyelmét a Tátrára. Országos érdeknek tartja a Tátra felvirágzását. A ló és szarvasmarha tenyésztésről szólva azt mondja, hogy egyik olyan fontos, mint a másik. Nemcsak uri dologra kell a ló. A magyar ló majdnem páratlanul áll egész Európában Különösen szükségünk van katonalovak tenyésztésére, melyek egy háboru esetén óriási előnyt nyujtanak.

A lóversenyekre és totalizatőrre nézve kijelenti, hogy ő nem lelkesedik a totalizatőrért, de sajnos ezt teljesen nem lehet beszüntetni. Reformokat fog életbe léptetni, hogy a szegény néposztályt leszoktassa a játékszenvedélyről. Erre vonatkozólag már tárgyalásokat folytat a lovaregylet igazgatósagával. A mezőhegyesi uradalomról szólva kijelenti, hogy az kiváló berendezés. A külföld is bámulattal szemléli. Az uradalom egyike a legjobb jövedelmei uradalmunknak.

A szőlőszeti és borászati ügyekről szólva, hivatkozik hires külföldi szakemberekre, akik azt mondják, hogy a szőlőtermelésben első helyen állunk, csupán a borkivitelben vagyunk elmaradva.

A borhamisitás dolgában intézkedni fog. A magyar erdőkről szólva válaszol Suciu képviselőnek. Azt mondja, hogy azokat nem lehet felosztani. Kimutatja, hogy az állam különben is ráfizet az erdőkre. Az erdei legelőkről kijelenti, hogy szakközegeket fog kiküldeni, akik megvizsgálják az erdei legelőket, hogy alkalmatosak-e?

Nem járulhat sem *Achim*, sem *Vajda* által beadott javaslatokhoz, *már indokainál fogva sem*, mert ha ehhez hozzájárulna, uj igéretet tenne, melyet *az állam sohasem tudna beváltani* (Élénk helyeslés.)

Achim L. András 1000 holdosokról beszél mindig. Majd meg ismét bőrkabátosokról. Hát ő (a miniszter) tudja, hogy Achimot Békés-Csabán gyakran látni bőrkabátban. (Derültség.) Ugy látszik, hogy Achim kétféle alakban jelentkezik Békés-Csabán, Pesten is máskép. (Elénk derültség.)

A munkásviszonyokra vonatkozólag jelenti, hogy a belügyminiszterrel egyetértőleg fog azok javitására nézve intézkedni. A jogos parcellázásokat elő fogja segiteni. Olyan parcellázásokról fog törvényt alkotni, lehetőleg szövetkezeti alapon, amelyek egészséges parcellázások lesznek. De elfog vágni e téren minden kinövést.

A szegény ember dolga iránt neki van érzéke. De nemcsak humanizmus szempontból kell azt gyakorolni. Az államok legbiztosabb alapja a népek millióinak boldogsága. O ezt az irányt követi és akik ezt helyeslik szavazzák meg a költségvetést. (Általános taps és éljenzés.)

Elnök szavazásra teszi fel a kérdést. A Ház a költségvetés 1 ső tételét óriási többséggel elfogadja és ugy Vajda, mint Achim javaslatát elveti.

Következett a többi tételek tárgyalása. Az állami erdők tételénél felszólal Bánfy Dezső báró, az erdészeti tisztviselők helyzetének javitását ajánlja a miniszter figyelmébe.

Darányi Ignác földmüvelésügyi miniszter: Kijelenti, hogy az erdészeti tisztviselők státusának javitottabb helyzetét már az 1907. költségvetésbe beleveszi.

A telepitési tételnél felszólal B*ánffy* Dezső báró: Nemzeti szempontok vezették már évekkel ezelőtt s telepités kérdésében. 1903-ban a telepitésről Darányi tervezetett készitett, ugyszintén a birtok felosztásról. A nemzet kiépités czéljából a telepités fontos érdeke az országnak. A parcellázás is fő érdek, de természetesen a magánbirtokok megvédésével. Nem uj eszméket kell kitalálni, hanem a régit teljesiteni.

Kéri a minisztert **találjon módot** a kivándoroltak visszatelepitésére és valósitsa meg a telepitési törvényjavaslatot.

Achim L. András: Darányi beszédére válaszol. Kijelenti, hogy Koszicky nincs az 1000 holdasok között. Megemliti, hogy ő télen bőrkabátban jár, de 1000 holdja nincs. A Koszicky-féle szerződést átadja Darányinak.

Felkiáltás: Mért nem adod át bőrbe kötve!

Maniu Gyula: A telepités fontos közgazdasági kérdéséről beszél. A telepités kiadásokról szólva konstatálja, hogy a nemzetiségieknek egy krajcár se jut abból csupán azoknak, akiket az Isten magyaroknak teremtett. Egyenlő jogokat kér és bajaik gyökeres orvoslását a munkaerő szétosztását.

B*redicianu* Korjolán: Nemzetiségi szempontból foglalkozik a telepités kérdésével. Maid a határőrvidékek állapotát vázolja és a határőrvidékek részére sürgős állami támogatást kér.

Lengyel Zoltán: Felhivja a kormány figyelmét arra, hogy a kereskedelmi törvény hiányos intézkedései miatt az oláhok pénzintézeteik tervezetével politikai célzatokat szolgálnak. Ez a birtokpolitika kivált Erdélyben a magyar állameszme rovására óriási politikai fölényt biztosit az oláhoknak. Ez ellen tenni kell a miniszternek.

Darányi Ignác: Utal arra, hogy gazdasági kérdéseket csak gazdasági szempontból lehet elbirálni. De a magyar kormány Magyarország exisztenciális feltételeiről lemondani soha nem fog és a magyar állameszmét erélyesen megvédi.

Lengyel Zoltán: A kertészeti tételnél a gyümölcs értékesités szempontjából a központban egy közraktár felállitását sürgeti, mely a közönséget olcsó gyümölcscsel ellássa.

Darányi szivesen megigéri támogatását.

Maniu Gyula a felvidéki segélyezési akció tételénél összehasonlitásokat tesz a székeiy segélyakcióval.

Lengyel Zoltán rámutat arra, hogy a románok pénzintézetei tilalmas módon politikai tendenciákat istápolnak.

Szkicsák Ferenc az árvamegyei szegény nép érdekében szólal fel.

Darányi: A felvidéki segélyakciót a kormány szivén viseli, de hogy Arvamegyére mikor kerül a sor, előre nem tudja.

Ezután gyors tempóban a földmüvelésügyi tárca összes tételeit megszavazták. Következik

a kereskedelemügyi tárca költségvetése.

Kossuth Ferenc az idő előrehaladottságára tekintettel kéri tárcája költségvetését hétfőre halasztani. A Ház ebbe beleegyezik:

Interpellációk.

Gratz Gusztáv: Az orosz sajtó egy részében erősen tartja magát a hir, hogy a monarchia az orosz felkelés folytán az orosz belügyekbe való beavatkozását megigérte, hogy azt elnyomja. Kivánja a miniszterelnök határozott cáfolatát.

Wekerle miniszterelnök köszönettel veszi az interpellációt és a monarchiánk beavatkozásáról elterjedt hireket határozottan megcáfolta. A Ház a miniszterelnök válaszát tudomásul vette.

Ülés vége fél 3 órakor.

A kamarai választások.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara öt éves ciklusa ez év szeptemberében véget ér s a kamarai bel- és kültagok megbizatása ezen időpontban lejár.

Tapasztalataink szerint a kereskedő és iparos közönség nagy része nincsen kellő tudatában a kamara fontosságának és hivatásának. annál kevésbbé ösmeri annak müködését.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara nem dolgozik nagy hangon, de zajtalan müködésének üdvös eredményeit a jegyzőkönyvei, bárcsak részben, megvilágitják. A jól teljesitet

t

munka önérzetével mutathat rá a fennállása óta teljesitett odaadó, becsületes munkára, amit Nagyvárad és Biharmegye iparának és kereskedelmének fejlődése érdekében kifejtett s azokra az eredményekre, amelyeket elért.

A most letelt öt éves ciklus is eredményesnek mondható s a vezetőség mellett ugy a bel- mint a kültagok becsületesen megfeleltek a reájuk váró feladatoknak s igy érték el azt, hogy a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara — bár az országban a legkisebb területtel bir — a régebben fennálló többi kamarákkal egy szinvonalon áll s közgazdasági tevékenysége éppen nem marad azoké mögött, amelyeknek mérhetlenül nagyobb anyagi eszközök állanak rendelkezésükre.

A kamarai választások idejét már ugy a központban Nagyváradon, mint a megye alkerületeiben kiirták. Nagyváradon augusztus hó 12-én lesz a beltagok választása.

A választási mozgalmak még nem indultak meg, de bizonyára élénk választási harcra lehetünk elkészülve most is mint az előző választásoknál.

A választásra vonatkozólag a rendőrkapitány, mint a központi bizottság elnöke, a következő hirdetményt bocsátotta ki:

A nváradi kereskedelmi és iparkamara beltagjainak választására határidőül 1906. augusztus hó 12-ik napja (vasárnap) tüzetik ki és pedig oly képen, hogy a kamara iparos tagjainak választása a tüzoltó-őrtanya termében, a kamara kereskedő tagjainak választása pedig a Zöldfa szálloda kis termében fog megtartatni. A választás mindkét helyen reggel 8 órától délután 5 óráig tart. Ez alkalommal ugy az iparosok mint a kereskedők 16 rendes és póttagot választanak.

Figyelmeztetnek a kereskedő és iparos választók, hogy a rendes és póttagok külön-külön lévén választandók, a szavazólapokon is külön jelölendők meg a rendes és külön a póttagok.

A mely szavazólapokon a rendes és póttagok külön-külön megjelölve nem lesznek, ott az első 16 név rendes tagnak, az utána következő 8 név pedig póttagnak fog számittatni.

Beltagnak választható az 1868: VI. t.-cz. 9. értelmében mindazon nagyváradi iparos vagy kereskedő a) aki polgári jogai teljes élvezetében van; b) a kamara székhelyén lakik és c) legalább 3 év óta kereskedést vagy ipart önállóan és jogositottan üz, vagy olyannál mint nyilvános társ, vagy kereskedelmi és technikai fővezető legalább ugyanannyi idó óta müködik, végre a ki kereskedelmi vagy iparos részvénytársaság igazgatója.

Választói jogosultsággal bir mindazon nagyváradi iparos és kereskedő a) aki polgári jogai teljes élvezetében van; b) a kamara területén lakik; c) legalább egy év óta kereskedést vagy ipart önállóan és jogositottan üz, vagy olyannál mint nyilvános társ vagy kereskedelmi és technikai fővezető müködik; d) választási jog illeti a kamara területén levő kereskedelmi vagy iparos részvénytársulatokat is, a melyek a jogot igazgatóink, vagy más megbizottak által gyakorolják.

A választói jogot az illető csak személyesen gyakorolhatja s a választás élőszóval, vagy szavazólapok utján történik.

Azon választónak is, ki a végérvényesen megállapitott névjegyzékből kimaradt volna, azonban a központi bizottság, vagy a szavazatszedő bizottság előtt a választást megelőzőleg, vagy ennek folyamán választói jogosultságát közhatósági bizonyitvánnyal igazolja, a választói jog gyakorlása megengedtetik.

Nzgyvárad, 1906 julius hó 16-án.

Gerő Ármin
rendőrfőkapitány,
mint a központi bizottság elnöke.

Férj.

Hajsza pénzhamisitók után.

Igen pikáns ügyben nyomoz most a székelyhidi járásbiróság. Neveket nem közlünk addig, mig ez ügy teljesen be nem lesz fejezve. A nyomozás egy nagykeretü pénzhamisitó banda leleplezésére irányul. A szereplők jómódu előkelő egyének és igen nagy körültekintéssel járnak el a hamispénz forgalomba hozatalánál.

Egyik jankai földbirtokos az utóbbi időben nagyterjedelmü földbirtokot vásárolt. E vásárlás feltünt az ottani birtokosoknak és gyanakodni kezdtek. Tegnapelőtt e gyanujokat a biróság előtt is nyilvánitották. A biróság azonnal elrendelte a földbirtokosnál a házkutatást, melynek eredménye a gyanut csak erősbitette. Találtak ugyanis 340 korona készpénzt 20 koronás bankjegyekben és 3 drb dobozt. E dobozok Budapestről származnak és egyenesen a földbirtokos cimére érkeztek. Mikor megkérdezték tőle, hogy honnan származtak a dobozok és mi volt azokban, a földbirtokos azt állitotta, hogy kókuszsirt hozatott Pestről és azt ezekben a dobozokban küldték. A dobozokat teljes alapossággal átvizsgálták azonban semmi jel sem mutatott arra, hogy azokban valaha lett volna kókuszzsir. A gyanu annál is inkább erősbödött, mert a földbirtokos a tél folyamán több sertést ölt és azok zsirjából még mindig tetemes mennyiség van meg. E meglevő zsirmennyiség egyszersmint megcáfolta birtokos azon állitását is, hogy a kókuszzsirt a sertészsirba olvasztotta volna.

A házkutatás alkalmával megtaláltak egy cimet is, mely igen tekintélyes fővárosi urinőnek a cime. Állitólag ez a nő küldte volna a kókuszzsirt a földbirtokosnak. Tehát a büncselekmény szálai Pestre huzódnak és azokat a földbirtokos szinte önkénytelenül adta a biróság kezébe.

A talált huszkoronás bankjegyek mind valódiak, azokat vissza is adták a földbirtokosoknak, hanem a dobozokat lefoglalták, mivel a vizsgálat megállapitotta, hogy azokban papirnemü érkezett és arra enged következtetni, hogy azokban érkezett meg a pénz Budapestről.

Mert a kókuszzsir küldés egyszerüen hihetetlen már azért is, mert az illető urinő, aki különben egyik biharmegyei volt földbirtokos özvegye, soha nem foglalkozott ilyenféle kereskedéssel.

A vád mellett szól az a körülmény is, hogy a dobozok igen rövid, mintegy két napi időmegszakitással érkeztek és csupán a földbirtokos ügyetlensége folytán maradtak a házkutatásig ép állapotban.

A biróság intézkedése folytán tegnap tartották meg a házkutatást Budapesten az özvegynél. E házkutatás eredményéről ez ideig még nem kaptunk értesitést, mivel az eredményt igen nagy titokban tartják. Ebből is következtetve a gyanusitások nem minden alapnélküliek.

Hir szerint Budapesten egy igen jól szervezett banda gyártja a felismerhetetlenségig hü hamis bankjegyeket és az a banda igyekszik a intelligensebb egyének védő szárnyai alatt elárasztani a vidéket Ha az igazságszolgatatás tényleg felderiti a pénzhamisitók büncselekményeit, reánk biharmegyeiekre szenzációs dolgok várnak.

Fenyeget a drágaság.

A nagyváradi sütő- és mészárosmesterek tanácskozása.

Nagyvárad, julius 21.

Ma, mikor a bőtermés következtében a buza árát szinte 10 koronára leszoritani törekszenek kissé érthetetlen a nagyváradi sütők és mészárosok mozgolódása, mely arra irányul, hogy a közel jövőben a péksütemények és hus árát emeljék. Nem tudjuk méltányolni azokat az állitólagos okokat, amelyekre ez a veszedelmes törekvés támaszkodik. Mert még ha igaz volna is a panaszuk, hogy a liszt, só, tej, tojás a közel multban valamelyest drágult is, hogy továbbá a lakkér is feljebb szökött, még akkor sem indokolt a péksütemények és hus árának mesterséges felcsigázása, mert előbbutóbb megboszulja magát.

A fogyasztó közönség eddig elég közömbösen viselkedett az élelmiszerek árának mesterséges felszöktetésével szemben, mert az elmult évek szomoru gazdasági eredménye miatt ezt a magatartást némileg indokoltnak vette. Hát megnyugodott benne. De ujabban a fogyasztók mind élesebben kezdik felemelni szavukat ily indokolatlan törekvések ellen, sőt a reakciónak nyilvánvaló jeleit is észleljük, ha gyéren is, de mindenesetre már nem érik be a meddő panaszkodással.

Vegyék fontolóra a sütők és mészáros mesterek, hogy az igények expansiójának folyamata már is megakadt és hogy a szükségletek megcsökkenésével beállható fonák helyzet érzékenyebb károkat okozhat, mint amit az árak mesterséges emelésével elérni óhajtanak.

Az ilyen müveletek ellen a társadalmi szolidaritás gondolata tiltakozik leghevesebben. Elvégre ne mindig a fogyasztó viselje a mostoha gazdasági élet áldozatait, hanem legyen meg a kinálatnak is annyi szolidaris érzéke és önmegtagadása, hogy ideig óráig a fogyasztóktól, mig a helyzetük javul, vagy amig a gazdasági élet mutatkozó ellentétei kiegyenlitődnek és normális egyensulyba helyezkednek, a viszás helyzet terhes következményeit átvállalják és viseljék.

Mert különben az ellentétek csak még jobban kiélesednek és szaporodnak és a megbillent egyensuly a társadalomnak egyoldalu megterhelésével soha helyre nem igazodik.

A sütőmunkásoknak terve az, hogy ezután a péksütemények árát vagy 28 %-kal emeljék és a házhoz hordást megszüntessék. A házhoz hordás megszüntetését legkevésbé sem indokolja az, hogy ily kihordók többnyire kevésbé megbizható és a tisztaság szempontjából sem nagyon lelkiismeretes egyének, mert rajtuk mulik, hogy ne ily egyéneket alkalmazzanak. Ennyi kényelmet csak megérdemel a közönség.

A hus drágitásáról pozitiv értesülésünk nincs, csak futó hirként hallottuk, de eleve állást foglalunk ellene a fogyasztóközönség szempontjából a dolog nagy jelentősége miatt

Egyébként e dologban már annyi megtörtént, hogy az ipartestület házában ma délután 3 órakor a sütőmesterek, fél 5 órakor pedig a mészárosok tanácskozásra gyültek, hogy gazdasági helyzetüket megbeszéljék és e tanácskozáson merült fel az árak emelésének terve, igaz, hogy egyelőre, legalább állitásuk szerint vagy 3 hónapig e tervüket effektuálni még nem akarják.

Minhogy tudomásunk szerint a sütő és mészáros munkások alig három hete szervezetbe léptek, tartunk tőle, hátha munkásaiknak egy a jövőben beállható bérkövetelése ellen óhajtják ilyeténképen a saját jövedelmüket megmenteni a sütők és mészárosok?

Minden esetre a fogyasztó közönség érdekében résen leszünk. **p.**

Az orosz forrongás.

Azok a nagymérvü előkészületek, melyek egy esetleges általános vasuti sztrájkból fenyegető forgalmi zavarok megszüntetésének preveniálnak, továbbá a még mindig tartó csapat összevonás az orosz fővárosba és szomszédos vidékeire a legaggodalmasabb bizonyságai az orosz helyzet veszedelmes, sőt válságos jellegének. Az orosz táviró szolgálatban mutatkozó hézagosság nem engedi meg a tiszta áttekintést, de a részben összefüggéstelen és ellenmondó jelentések végösszege nem lehet más. a helyzet rendkivül feszült s komplikáltabb, mint valaha. Az agrár zavargás a munkások csatlakozásával olyan veszedelemmé nötte ki magát, melyet különösen a velük szemben teljesen megbizhatlan katonasággal akkor se lehetne többé leverni, ha a még «cárhü« csapatokat mind össze nem vonták vojna Péterváron, hogy a reakció végső csapását, a duma feloszlatását és a diktaturát előkészitsék. A tözsde már előre eszkomptálta ugy itten, mint Párisban ezt az eseményt, mely, ha mégis bekövetkezik, véres és tragikus lesz. A végét senkisem tudhatja, de olyan helyen, hol az információkat leghitelesebb forrásból meritik, se remélik többé, hogy a döntő összecsapásból a mai hivatalos Oroszország gyüztesen és a nép hatalmának teljes épségében fog kikerülni. Táviratainak:

Pétervár, jul 21. A város és környéke katonai táborhoz hasonlit. A legképtelenebb hirek cirkálnak. Köztük, hogy Kronstadtban kitört az eddig nagynehezen visszatartott tengerészforradalom és Trepov elutazott Péterhofból, hogy a cári család elköltözését Livadiába előkészitse. A különvonat állitólag készen áll és a pályatestet gyalogosok és dragonyosok őrzik. A legutolsó percben az izgatottság csillapodott arra a hirre, hogy a duma az agrárkérdésekben olyan szövegü kiállványt fogadott el, mely a népet mérsékletre inti. E percben, mikor e táviratot feladom, a város több pontján tüzőrség vonul fel. Hire jár, hogy Goremkint sürgős távirattal Peterhofba hivták, hova a legközelebbi vonattal elutazik. Olyan forrásból, melynek megbizhatóságát e percben lehetetlen ellenőrizni, azt a hirt terjesztik, hogy a cár a duma feloszlatását végleg megtagadta.

A vasutak katona kézben.

Odessza, julius 21. A délivasut két főállomásán páncélos vonat van készen, hogy abban a pillanatban, amikor az általános sztrájkot proklamálják, indulhassanak. Az utászok éjjel nappal tanitják a legénységet a vasuti sinek helyreállitására. Az összes vasuti szolgálatot katonai hatóságok vették át. A pályaudvarok katonasággal vannak megszállva.

A csapatok összevonása.

Pétervár, julius 21. Még egyre érkeznek csapatok a fővárosba. A város harci tábor képét nyujtja. A kormány a szociálista ujságok nyomdáit bezárta, lepecsételte. A Bizo szociálista ujság nyomdáját és szerkesztőségét egy szotnya kozák körülvette. A környék zsufolva van emberekkel, kik a kozákokat fütyöléssel és kődobással fogadják. A Bizo szerkesztőségének több tagját letartóztatták. A kozákok kétszer vaktöltéssel lőttek a tömegre.

Politikai orgyilkosság.

Budapest, junius 21. (Saját tud. táv.) Rigából jelentik: Karpenhausen bárót a forradalmárok birtokán orozva meggyilkolták.

Óriási katasztrófa küszöbén.

Budapest, junius 21. (Saját tud. távirata.) Párisból jelentik: A francia kormánykörök Pétervárról titkos táviratokat kaptak, melyek óriási izgalmat keltettek. Fenyeget az általános forradalom kitörése. Oroszország óriási katasztrófa küszöbén áll, mely a dinasztiát teljes megsemmisüléssel fenyegeti.

UJDONSÁGOK.

—

† Békési János.

Egy derék tanitóval ismét kevesebb van városunkban. *Békési* János az ujvárosi r. k. iskola tanitója hosszas szenvedés után folyó hó 20-án esti 10 órakor meghalt, mély gyászba boritva a szerető hitvest és nagy családját. *Békesi* János 22 éves korában kiváló képessége és megnyerő modora folytán mint *kenderesi* tanitó neveztetett ki a *Várad-olaszi-i* róm. kath. iskolához tanitóul. Itt tanitott eleinte igen népes osztályokat, mig végre 1895-ben kivánságára az *Ujvárosi* róm. kath. iskolához helyeztetett át, ugyanakkor a róm. kath. *képzőhöz* mint rajztanár is ki lett nevezve. Az ipariskolánál évek óta müködött, mint közismereti és rajztanár. Ezenkivül a Biharmegyei és a *Népnevelési* egyesületnek pénztárnoka volt. A folyó év elején kezdett betegeskedni s a leggondosabb ápolás sem birta megmenteni, mig végre hosszu szenvedéseitől megváltotta a halál.

Mély részvéttel közöllük az elhunytról a következő gyászjelentést.

Özv. Békési Jánosné szül. *Fülöp* Piroska a maga és gyermekei; Loránd, Leo, Piroska, János, Arpád és István; Fülöp Félix pénzügyi h. igazgató, mint sógora családjával, Fülöp Izabella és Róza mint sógornői, valamint számos rokon nevében is őszinte mély fájdalommal tudatják a szerető férj, apa, sógor és rokonnak *Békési* János róm. kath. tanitónak, a biharmegyei és a n.-várad-vidéki r. kath. tanitóegyesület pénztárnokának élete 56-ik boldog házasságának 19-ik és tanitói müködésének 37 ik évében, az Istenben való megnyugvással viselt hosszas, kinos szenvedés s a szentségeknek többszöri ájtatos fölvétele után folyó hó 20 án, esteli 10 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó hó 22-én, délután fél 5 órakor fognak a gyászháztól, Bethlen-utca, 22. szám. az ujvárosi központi temetőbe örök nyugalomra elhelyeztetni, folyó hó 23-án pedig délelőtt 9 órakor fog az ujvárosi plebánia-templomban érette az engesztelő szent mise áldozat a jó Istennek bemutattatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai, kartársai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Kelt Nagyváradon, 1906. évi julius hó 20-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

—

A városi főorvos nyilatkozata.

Az elmult napokban a főkapitány jelentésében s ennek kapcsán egyes lapok erős támadásban részesitették ugy dr *Baróthy* Akos városi főorvost s a tiszti orvosi kart. Ez a méltatlan támadás ugy a városházán, mint a közönség körében feltünést keltett, mert akik közelebbről ismerik a városi orvosi kar buzgó müködését, tudják, hogy mily odaadással teljesitik ugy a főorvos, mint a kerületi orvosok a reájuk háruló terhes kötelmeket. Már annak idején emlitettük, hogy a felhozott vádak miatt a főorvos az egész tiszti orvosi kar nevében megkérte a fegyelmi vizsgálatot. Dr *Baróthy* Akos a felhangzott ujabb vádak folytán a következő nyilatkozat közlésére kért fel bennünket:

A »Szabadság f. hó 12-iki számában« a közegészségügy veszedelme, a »Nagyváradi Napló« pedig f. hó 20-iki számában «Szemétgyüjtő telepek a Körösparton« felirásu cikkekben kemény támadásokban részesitik a városi tiszti orvosi hivatalt.

Egyrészt annak bebizonyitása céljából, hogy a tiszti orvosi hivatal ellen emelt vádak valótlan rágalmak, de másrészt azért is, hogy a méltatlan rágalmakért önmagam és tiszti orvos társaim számára megfelelő elégtételt szerezhessek, megkértem a fegyelmi vizsgálatot önmagam s tiszti orvos társaim ellen. Ezen fegyelmi ügyben hozandó itélet elébe vágni nem akarok. De mert az e féle felületesség avagy rosszakarat-szülte közlemények alkalmasak arra, hogy a nagyközönség körében nyugtalanságot keltsenek, másrészt pegig a tiszti orvosi hivatalt is diskreditálják, a közvélemény megnyugtatása érdekében szükségesnek tartom már most, hogy egyet-mást kijelentsek. Valótlan az, hogy a tiszti orvosi hivatal nem törődik a közegészségügy megóvása iránti kötelességeivel. Tekintettel a bekövetkezendő melegebb időszakra, én már f. évi junius hó 18-án beadtam a tanácshoz 158 | 906. sz. a. praeventiv javaslatokat tartalmazó inditványomat. Valótlan az, mintha a piacon az élelmicikkeket, továbbá mészárszékeket, péküzleteket stb. soha, még csak véletlenül sem vizsgálná meg hatósági orvos. Megvizsgálják a piacot hetenkint, egyébb helyiségeket pedig évenkint többször a kerületi tiszti orvosok, — megvizsgáltam üzleteket a jelen és mult évben magam is annyira alaposan, hogy eddigelé 44 jelentésem fekszik e tárgyban illetékes helyen. Hogy pedig a piaci vizsgálat mennyire a megkivántató alapossággal és szigorral történik, arról bizonyságot tehet a kihágási és az iparügyosztály forgalma, mely a magam és tiszti orvos társaim vizsgálata s a vizsgálatok eredménye alapján biráltatik el.

Az igaz, hogy nem mi ellenőrizzük, hogy a szemétlerakodó helyek hol vannak, hogy a folyókák milyenek: de ezeknek ellenőrzése nem a tiszti orvosoknak, hanem a rendőrségnek joga és kötelessége. Ha e tekiutetben hibát látunk, mi is a rendőrkapitáoysághoz fordulunk orvoslásért. Meglátni pedig a hibákat a rendőrségnek kell, a város egész területén. Nem tartom helyes, megengedhető dolognak, ha valaki egy egész hivatalt akár tudva rosszhiszemüleg, akár pedig tudatlanságból, felületességből, alaptalan vádakkal illet. Különösen nem akkor, ha az efféle vádak arra alkalmasak, hogy a nagy közönséget ok nélkül nyugtalanitsák, ezen felül pedig egy egész hivatali kart előtte gyülöletessé tegyenek. A tiszti orvosi hivatal minden tagja ellen merültek fel az utóbbi években panaszok; de mindig csak a fokozottabb szigorubb ellenőrzés miatt: és sohasem az ellenőrzés elmulasztása miatt. Piaci árusok és iparosok nagy számra panaszkodtak és panaszkodnak ma is e miatt. De ezzel a tiszti orvosi kar nem türődik, mert hivatalos kötelességét teljesiti; a közérdeket, a közegészségügyét szolgálja. Ily viszonyok között minden tisztességesen gondolkozó embertől elvárhatnók, hogy legalább alaptalan vádakkal ne illesen, ne rágalmazzon meg minket. Es ha ez mégis megtörténik, mi a rágalmak kellő megtorlását nem fogjuk elmulasztani. Es ezzel, rászemről a hirlapi polémiát befejezettnek tekintem. Nagyvárad, 1906. julius hó 21-én dr *Baróthy* Akos, tiszti főorvos.

—

* **Wolafka öröke.** Nem szoktuk követni liberális laptársainkat abban az izetlen eljárásban, hogy egy-egy egyházi javadalom megüresedése esetén folytonosan utaznak a jelölt körül, ma ezt, holnap azt állitva előtérbe, persze a legtöbbször minden alap nélkül. Nem bántja őket az sem, ha rövid idő mulva ők maguk kénytelenek megcáfolni kombinációikat vagy a tények cáfolják meg őket, sőt azt sem bánják, ha éppen csak 24 óráig tartja magát az a bizonyos jelölés. Tegnap mi is ebben az általunk is elitélt hiába estünk. Nem

csuda — Buffalo járt itt. Mig szerkesztőnk az esti órákban az amerikai reklamkirály szélhámoskodásait nézte, becsuszott lapunkba egy ilyen »fővárosi tudósitónktól vett jól értesült forrásból származó« kombináció. Szolgáljon mentségül Buffalo, meg a kánikulai hőség, meg az uborkaszezon.

* **Kinevezések**. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Nánássy* Ida állandó helyettes okleveles tanitónőt a szakadáti állami elemi népiskolához nevezte ki, a harangmezői iskolához pedig *Orosz* Gábor állandó helyettes okleveles tanitót nevezte ki rendes tanitóvá a miniszter.

* **Szivattyu-telep locsolásra**. A nyári meleg napokban sok baj van az utcák locsolásával. A vizvezetéki vizből nem lehet szabadon locsolni az utcákat, mert a közönség részére is csak megfeszitett munkával bir a viztelep elég vizet szolgáltatni. A Körözsből pedig nem vehetik a locsolásra szükséges vizet, mert a város lovait nem engedik a nagy vastartályokkal a Körözsbe. Hogy ezen a türhetlen állapoton mégis segitve legyen, a város törvényhatósága elhatározta, miszerint a Körözs mellett több szivattyutelepet állit fel, amely villamos erővel emeli fel a Körözs vizét a locsoló hordókba. A városi számvevőhivatal javasolja a tanácsnak, hogy a Baross-hid mellett állittassa fel az első szivattyu-telepet, 2999 korona költséggel. Erre nézve fedezet van a folyó évi költségvetésbe utcai locsolás cimén felvett 5000 koronából.

* **Felszántott utcaburkolat**. A Buffalo Bill társaság elszállitása meglehetősen megzavarta a papnövelde környékének éji nyugalmát. Ugyanis a Pray György-utca uj kavicsburkolata még a bevonuláskor nagyon megsérült a nagy szállitókocsik sulya alatt. A távozáskor pedig valósággal felszántották a nagy kocsik az uj burkolatot, ugy hogy ma már meg is kezdették az ujitás számba menő helyrehozatalt. A nagy kavics barázdák folytán különösen az utolsó kocsik közül sok többször is elakadt s csak óriási erőfeszitésekkel birkóztak meg a hatalmas lovak a kocsiknak a vasuti utra való felhuzatásával. Igy is eltartott a szállitás éjfél után egy óra utánig. Szerencsétlenség is történt. Egy öszvérrel felvont magas kocsinak hátsó kereke kiugrott s kocsis a magasból fejjel a felszántott kőburkolatra zuhant s fején sulyosan megsérült. Szerencsére közelben volt egy orvos s elvitette a lelencházhoz. Épületes volt azonban a vállalat embereinek nyugodtsága; a legkisebb kifakadás egyetlen káromló szó nélkül birkóztak meg a nehéz helyzettel, bár azt hisszük, hogy nem felejtik el még Amerikában sem a Pray György-utcai uj kövezetet, mely remek állataikkal egyetemben őket is megviselte. No de talán mégis jó volna tenni arról az intéző köröknek, hogy ilyen hirét ne vigyék s terjesszék az idegenek szeretett városunknak!

* **A kamarai székház épitése**. A nagyváradi kereskedelml kamara elhatározta, hogy jelenlegi alkalmatlan bérhelyiségéből kiköltözik s uj otthont épittet, ahol állandóan rendezkedhet be. A székház terveire pályázatot hirdetett, amely megfelelő eredménnyel járt. Most már nincs más hátra, mint a kamarai székház épitése, amelyre már ki is irta az elnökség a pályázatot s az lapunk mai számának hirdetései között található. A *pályázati határidő f. évi julius 28-án jár le* s a kamara jelenlegi helyiségében adhatók be a pályázatok. Mindenesetre óhajtandó volna, hogy az épitkezést teljesen helybeli iparosok nyernék el, ami a nagyváradi fejlett épitő ipart tekintve, valószinü is. A diszes uj otthonba a jövő év május hó elsején költözik be a kamara.

* **A katonaság követelése**. A nagyváradi katonai felszerelési raktárnál több rendbeli átalakitás eszközlését kivánja a katonai parancsnokság a várostól, mint háztulajdonostól. Ezek az átalakitások azonban, amelyek 1138 koronába kerülnének, nem a háztulajdonos által teljesitendő fenntartás körébe vágnak s igy a város csak az esetben kötelezhető azok eszközlésére, ha a katonai kincstár részéről bérmegtéritésben részesül. A városi számvevői hivatal előterjesztést tett a tanácshoz, hogy az átalakitásokba csak az esetben menjen bele a város, ha a megtérités feltételeit megállapitották. Erre a munkálatokra különben sincs fedezet a törzsvagyon alapban amiből csinálatni kellene, mert a város törzsvagyon alapját ez idő szerint kölcsön képezi.

* **Előkészületek a bevásárlási idényre**. A közeledő gabonavásárlási időre való tekintettel, a rendőrkapitány a következő felhivásokat bocsátotta ki a helyi gabnapiacon vételt és eladást közvetitő alkuszok részére:

Felhivás: A helyi piacon gabna vételt, illetve eladást közvetitő alkuszok felhivatnak, hogy a vásárlásra vonatkozó megbizatásukról szóló nyomtatványaikat láttamozás végett a gabnavásárok kezdete előtt a rendőrkapitányi hivatalnál bemutassák Nagyvárad, 1906 juli 19-én. *Gerő* Ármin r. főkapitány.

Felhivás a gazda közönséghez. A közeledő gabonavásárok alkalmából a termelő gazdaközönséget a következőkre figyelmeztetjük. *a)* Nagyváradon gabonát eladni vagy vásárolni, csak is az e célra kijelölt piacon szabad. *b)* Az alkuszoktól felmutatás végett bekérendő a hatóságilag láttamozott és pecsétes vásárlási jegy. *c)* Minden eladó avagy vevő saját érdekében jár el helyesen, ha a gabnát vétel avagy eladás előtt a hivatalos mérlegen (városi mázsaháznál) mázsáltatja meg. Nagyvárad, 1906 jul. hó 19-én *Gerő* Armin r. főkapitány.

* **Vizvezetéket kérnek**. Rodriguez Károly Nilgesz József szőlőtulajdonosok a vasutállomás felett levő terjedelmes szőlőjüket vilatelkekre parcellázzák s igya város közvetlen közelében egy villatelep létesitése várható már a közel jövőben A két szőlőtulajdonos, hivatkozva arra, hogy az államvasutak vonala alatt a vizvezeték már át van vezetve s a szomszédos villákba a vizvezetéket bevezették, kérik a vizvezetéki eső meghosszabbitását az ő szőlőjükig. Kötelezőleg kijelentik, hogy a cső meghosszabbitásával járó összes költségeket hajlandók a városnak megtériteni.

* **A sütők és mészárosok mozgalma**. A sütő és mészárosmesterek tegnap délután 3, illetőleg fél 5 órakor tanácskozásra gyültek össze a nagyváradi ipartestület egyik helyiségében, hogy a növekvő drágaság következtében jövendő maguktartása tekintetében állást foglaljanak. Értesülésünk szerint a mesterek értekezletükön elvben kimondták a péksütemények és hus árának bizonyos meghatározott időn belül leendő telemelését. A részletek megbeszélését a egy későbbi tanácskozásra hagyták. Minthogy a mesterek elvi állásfoglalása az áremelés kérdésében érzékenyen belefogódzik a fogyasztóközönség érdekeibe, szükségesnek találjuk a tervbe vett áremelés kérdését a fogyasztók szempontjából is kommentálnunk, amit olvasóink lapunk más helyén megtalálnak.

* **A katonai kedvezmények szabályozása.** A hivatalos lap tegnapi számában a m. kir. honvédelmi miniszternek egy elég fontos és közérdekü körrendelete jelent meg, mely bizonyos anomáliákat akar megszüntetni, melyet eddig a szolgálati kötelezettség tekintetében járó és megadott valamely kedvezmény körül eleddig a védtörvény utasitás hibás értelmezése miatt fenforogtak. Az utóbbi időben ugyanis gyakran előfordult, hogy védkötelesek, kiknek a szolgálati kötelezettség tekintetében járó és megadott valamely kedvezménye bármely okból megszüntnek nyilvánittatott, — egészen indokolatlanul még hosszabb időn át a nem tényleges viszonyban hagyottak s oly esetekben, a midőn a kedvezményt élvezők tényleges szolgalati kitöltése, illétőleg folytatása végett azon okból nem voltak bevonhatók, mivel a még hátralevő idő az esetleges felebbezések tárgyalásával eltelt. Ezen, a csapatok állományviszonyait hátrányosan érintő esetek megszüntetése céljából felhivja a honvédelmiminiszter az összes törvényhatóságokat, hogy az összes főszolgabirókat sürgősen utasitsa a védtörvényi utasitásban megállapitott kedvezmények további fennállásának igazolására előirt határidők szigoru betartásához. A körrendelet különösen kedvezmények megszüntetése eseteiben követel sürgős eljárást, hogy az illetőknek ténylegcs szolgálatra való behivásaminél előbb foganatositható legyen. A miniszter e körrendelete néhány nap mulva megérkezik a vármegyéhez és városhoz is, hogy a megfelelő utasitások sürgősen kiadhatók legyenek.

* **Bátor életmentő**. Tegnap emlitettük, hogy a v.-velencei vasuti hid felett egy katona fürdés közben mély vizbe került s ott veszett volna, ha ki nem mentik veszélyes helyzetéből. Mint a szemtanuk, a többi fürdőzők állitják, a bátor életmentő Seemayer Hugó, a 37-ik ezred derék őrmestere volt. A bátor életmentő, midőn látta, hogy a szegény katona áldozatul esik merészségének és vigyázatlanságának, minden gondolkozás nélkül utánna vetette magát s nagy erőfeszitéssel, aaját élete kockáztatása mellett kihuzta a szegény bajtársat a mély vizből.

* **Beköszöntött a kánikula**. Hetek óta beköszöntött a nyári forróság, bár a kánikula hivatalosan csak most érkezett el. Aki csak teheti már bucsut mondott a máskor oly kedves otthonnak s fürdőkbe, hüvősebb vidékre menekült a kánikulai forróság elől, s akiket a foglalkozásuk ideköt a városhoz, igyekeznak Körözs habjai közzé vagy a fürdők zuhanyai alá, hogy enyhet találjanak. A kánikula hivatalosan ma, Mária Magdolna napján köszönt be s tart egy teljes hónapig, Bertalan napjáig. Ha az időjárás a nagy meleg daczra is ugy marad, mint eddig, s időnkint esőzések lesznek, a kánikulát az itthon maradtak is csak könnyebben elviselik s a növényzet sem sinyli meg. A vegetációra még eddig kedvező volt az időjárás.

* **A Nagyváradi Hitelbank Takarék és Segélyszövetkezet** első évtársulata lejárt, melyre a kifizetések megkezdődtek. Az eredmény igen szép, amennyibben ez a szövetkezet tagjai megelégedésére magasabb osztalékot fizetett: üzletrészenként 2 korona 36 fillért. Egyben megnyilt a 4-ik évtársulat, melynek jegyzésére már is élénk érdeklődés mutatkozik a közönség körében.

* **Köszönetnyilvánitás és kérelem.** A városi árvaház részére következők voltak szivesek ajándékot küldeni: Dr Perczel Adolfné urnő zöld főzelékeket, Német Sándorné urnő egy kosár ribizlit és egy kosár barackot körtével vegyesen, özv. dr Kornstein Lajosné urnő egy putton őszibarackot, Tölgyesi Károlyné urnő egy kosér barackot, Bordé Károlyné 2 putton kajszinbarackot. Amidőn a nemesszivü adakozóknak ezuttal is hálás köszönetemet nyilvánitom, egyben Nagyvárad város igazgató választmányától nyert felhatalmazás folytán bizalommal fordulok a város szőlő, kert és föld tulajdonosaihoz azon tiszteletteljes kérésemmel, hogy az árvaház jótékony működését adományaikkal elősegiteni sziveskedjék. Nem pénzbeli hozzájárulást kérünk az árvaház részére, hanem azon felesle-

get, mely a gyümölcs és élelmiszer készletből megmarad és nélkülözhető. Ezt a felesleget kérjük a jóttevő emberektől az árvák részére, akiknek végtelen örömet fog okozni a legkisebb adomány, az árvaház rendeltetését nagyban elő fogja segiteni. Akik nemes szivökre hallgatva a városi árvaház gondnokságához Schlauch-tér 26. sz. emeletes épület elküldeni ezerszeres köszönetét a felsegitett árváknak fogadják már ez alkalommal is. A nyujtott adományok a helybeli hirlapokban fognak nyugtáztatni. A városi árvaház női választmánya nevében: Des *Echcrolles* Kruspér Sándorné elnöknő.

—

x **Szilvát** pálinkafőzésre bármily mennyiségben vesz az *Érmelléki Részvénytársaság*, Nagypiac-tér 10.

x **Uj fényképészeti műterem**. *Zsunk Pál* a nagyváradi közönség előtt eddigi s előnyösen ismert fényképész uj nagyszabásu mütermét megnyitotta. — Olvasóink fiigyelmébe ajánljuk lapunk mai számában közölt hirdetését, mely bővebb felvilágositást nyujt.

Mundus vult decipi . . .

Hát elment Buffalo Bill. Magával elvitte sok jó pénzét városunk és vidéke kiváncsi közönségének, melyen egyéb szükségletei rovására megnézte a reklám különféle módjaival feldicsért látványosságokat.

Nem firtatom, ha a látványosságok nyujtotta élvezet megérdemelte-e azt a temérdek pénzt, melyet a közönség reá áldozott és hogy annak fejében szórakozási vágyának kiváncsiság táplálta igényei puszta kielégitésénél nyert-e a közönség viszontag magasabb élvezeti értéket. Tekintve azt az általános elégedetlenséget, mely városszerte jelentkezett Buffalo Bill távozása után, e kérdés felett hamar napirendre térek egy banális példaszóval: *Mundus vult decipi : ergo decipiatur.*

De nem hagyhattam figyelmen kivül egy magasabb gyakorlati szempontot, melynek ápolása különösen a jelen sulyos és visszás közgazdasági viszonyok közt kétszeresen indokolt.

A mikor a megélhetés országszerte oly nehéz, az általános drágaság következtében egész társadalmi rétegek és csoportok vitális szükségleteik megszoritásával tengődnek máról-holnapra és a végső kétségbeeséstől csak a megváltozott politikai helyzetbe vetett bizalma tartja vissza: vigasztalan dolog, hogy társadalmunk százezreket adjon egy idegen vállalatnak olcsó szórakozás fejében, anélkül, hogy viszont értékül az ország gazdasága bár a legcsekélyebb munka produktumot kapná.

Hive vagyok annak a felfogásnak, hogy a pénz kivándorlása még nem jelenti okvetlenül az ország szegényesedését, de csak abban az esetben, ha a külföldre vándorolt pénz fejében munka értéket kapnak ellenszolgáltatásul. De mihelyt pénzünket olcsó szórakozásért adjuk idegennek, bünt követünk el társadalmunk közgazdasági érdekei ellen.

No, de megtörtént. Megtörtént, mert az ethikai szempontok térvesztésével falszabadult és tultengő szórakozási vágy magasabb szempontokat nem keres, hanem a pillanat szeszélye szerint igazodik.

Pedig ennek vissza kell csökkenie annál is inkább, mert beteg közgazdasági viszonyaink orvoslását helyes intézményekkel sikeresen csak akkor eszközölhetjük, ha az intézményekbe az ember szociális mivoltából eredő ethikai és a puszta szórakozás vágyától eltérő egyéb közgazdasági szempontok lelket, életet öntenek.

Magatartásunkat ne az olcsó szórakozások hajhászása, hanem a munka megbecsülése és rajongó szeretete szabja meg minden vonatkozásában és akkor a »Mundus vult decipi, ergo decipiatur«-féle ócska közmondások bátran lomtárba kerülhetnek.

. . . . y . . . s.

EGYESÜLETEK.

—

Iparos ifjak gyülése. A nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete 1906 julius hó 22-én, vasárnap délután 4 órakor tartja rendes félévi közgyülését — kéretnek a tagok teljes számmal való megjelenésre tisztelettel az elnökség.

TÁVIRATOK.

—

Osztrák választási reform.

Bécs, jul. 21. Most már alapos kilátás van arra, hogy ugy a csehek, mint a németek elfogadták Beck báró compromisszum javaslatát és igy létrejön a választóreform törvény. A csehországi német munkások általános sztrájkkal fenyegetőznek, ha a csehországi német képviselők a választó reform javaslatot el nem fogadják.

Dreyfus a becsületrend lovagja.

Páris, jul. 21. A hivatalos lap közli Targe őrnagynak a becsületrend tisztjévé és Dreyfus őrnagynak a becsületrend lovagjává történt kinevezését. Dreyfusnak a becsületrend lovagkeresztjét ma delben fogják az összes párisi helyőrség szine előtt a mellére tüzni, melyet a köztársaság elnöke néhány nappal ezelőtt ajándékozott neki. Ennél a szertartásnál jelen lesznek Dreyfus összes fölebbvalói és a tábornokok.

MULATSÁG.

—

A réti ifjak táncvigalma. A Nagyváradi Réti Ifjak Köre ma, azaz vasárnap este a Karger-féle nyári mulató helyiségeiben saját pénztára javára zártkörü táncvigalmat rendez. E mulatság lesz az első életjeladás, melyet az ifjak adnak körük létezésükről. Különben, mint már emlitettük a mulatság iránt a közönség érdeklődése minden téren megnyilvánult s az uttörő fiatalság fényes sikerben fogja fáradozásának diadalát látni. A táncmulatság kezdete este 8 órakor lesz. Belépti-dij: személyjegy 1 korona 20 fillér, családjegy (3 személyre) 2 korona 50 fillér. A zenét *Bebe* Károly ismert nevü cigányprimás zenekara szolgáltatja. Jó ételek és italokról gondoskodva van.

Iparos ifjak háziestélye. A nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete hó 22-én vasárnap este tartja saját helyiségében Körös utca 1 sz. sikerültnek igérkező háziestélyét mely alkalommal külön meghivó nem lett kibocsátva kezdete este 8 órakor. Belépti dij 60 fillér jó zenéről gondoskodva van.

NYILTTÉR.

—

Ma, vasárnap d. e. 10-től 1-ig a

Bazárvendéglő

kerthelyiségében

a 37-ik gyalogezred zenekara

hangversenyt rendez.

Kérjük a n. é. közönség eddig irányunkban tanusitott b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer és Dolgos,

vendéglősök.

1641.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból.

Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható, az ivó tudta nélkül.

A COZAPORNAK az a csodálatos hatása, hogy ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. **A COZA** oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejti, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békitette ki s sok ezer férfit a szégyen és becstelenségtől mentett meg, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segitett és sok ember életét számos évvel hasszabbitotta meg.

Az intézet, mely a valódi, világhirü **Cozapor** tulajdonosa, mindazoknak kik kivánják, egy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet dij és köttségmentesen küld. A **Cozapor** teljesen ártalmatlan voltáért szavatolunk. Magyarul levelezünk. 1656

COZA INSTITUTE, 62, Chancery Lane, London 511. (Anglia)

Levelek 25, lapok 10 fillérrel bérmentesitendők.

Nagyváradi kereskedelmi és iparkamara.

2765—1906 szám.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet Nagyváradon emelendő

székháza épitésére.

Az épület előirányzata mintegy 110.000 Egyszáztizezer korona.

1. Ajánlat tehető az összes munkákra, vagy pedig munkanemenként, esetleg egyes munkacsoportokra is.

2. A pályázatban részt vehet minden magyar honos vállalkozó, illetve iparos, akinek megfelelő hatósági engedélye van.

3. Az ajánlat tárgyára vonatkozó tervek és feltételek a kamara jelenlegi helyiségében, Nagyváradon megtekinthetők. Ugyanonnan szerezhetők be költségvetési kivonatok, amelyeken az egységárak kitöltendők.

4. Ajánlatok csakis az eredeti iveken tölthetők ki és legkésőbb 1906. julius hó 28-ig nyujtandók be. Később érkező van távirat utján jelzett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

5. A benyujtott ajánlatokat a kamara jelenlegi helyiségében folyó évi julius hó 28-án d. u. 3 órakor bontják fel nyilvánosan.

6. Ajánlattevők a vállalati összeg 5 %-át tartoznak bánatpénz gyanánt akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapir alakjában mellékelni.

7. Épittető kamara fenntartja a jogot, hogy a jutányosságot szem előtt tartva, azt a vállalkozót bizza meg, akiben saját megitélése szerint legnagyobb biztositékát látja a jó, szép és helyes munkának.

8. Az ajánlatba befoglalandó a jelenlegi régi épület lebontása az összes anyagok és törmelékekek elfuvarozását beleérte, kitüntetésével az ócska anyagok értékének és a készpénzbeli ráfizetésnek.

9. A bontás illetve épitéshez a megbizás után azonnal hozzá lehet fogni.

10. Az épület még a folyó évben fedél alá hozandó és az 1907 évi áprilisban teljesen elkészitendő, ugy, hogy a nagyterem május 1-éig bebutorozható és alakrészek elfoglalhatók legyenek.

Nagyvárad, 1906. julius hó 21.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, kir. keresk. tanácsos, elnök. **dr Sarkadi Lajos,** titkár.

Hirdetések

jutányos áron

felvétetnek

a

„TISZÁNTUL„

kiadóhivatalában.

Kérjen csak

Selle & Kary's

Legjobb

tisztitószer

1804. mindenféle

sárga és **fekete cipőnek**

Különösen ajánlható

Boxcalfs-, Oscaria-, Chev- és Laxnareck-cipőknek.

BÉCS, II, X.

A

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-u. házában

egy másodemeleti

4 szobás lakás

mellékhelyiségeivel együtt kiadó.

Nagyvàrad város

VILLAMOS MŰVE

értesiti a n. érd. közönséget, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), szines fényképész-lámpák és mindennemü izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyergyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, ivlámpák és **villamosmotorok** eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mü igazgatósága elvállalja

villamosvilágitási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknèl megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

NAGYVÁRADI

középiskolai internàtus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban, (9. sz.) **folyó évi szeptember hó 1-én,**

gimnáziumi, reáliskolai és felső kereskedelmi tanulók részére

internátus fog megnyilni.

Egyenkénti tanitás nevelő-tanárok vezetése és felügyelete alatt. Szigoru korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Francia társalgás az intézet francia születésü tanár-nevelőjével. Zeneoktatás megbeszélés szerint.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatót kivánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1906. junius 18.

DÉNES PÁL,
intézettulajdonos és igazgató.

1686. a.

Moskovits Farkas és Tàrsa

„Első nagyváradi cipő ès csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállitói

370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. **Tanonc internátus** 24 benlakó, 18 bejáró tanonc.

Készitünk kizárólag **kézimunkával a legfinomabb** s legtartósabb kivitelben

Férfi-, női és gyermek-

cipőket, csizmákat

eredeti gyári szabott árakon

.·. francia, angol és amerikai szabás szerint s ezeket:

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számu saját házunkban (volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladási üzletünkben árusitjuk.**

Különleges lábbelik katonatisztek, gazdászok, vasuti és postatisztek, csendőrök és pénzügyőrök részére.

Házhelyeknek,

villáknak, gyártelepeknek alkalmas hely a vasut-állomás mellett eladó. Értekezhetni lehet: WILGECZ JÓZSEFNÉL ugyanott.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Uj műterem.

Zsunk Pál helybeli fényképész nagy fényképészeti mütermét **Szent János utca, 72. szám** alatt, dr. Kazay-ház, megnyitotta.

Tisztelettel értesitem a helybeli s a vidéki t. közönséget, hogy fényképészeti mütermemet pesti mintára rendeztem be, s a következő árak mellett dolgozom:

12	drb	visit	fénykép	vagy Mattkép	7 kor.
12	»	cabinet	»	»	15 »
12	»	Makart	»	»	15 »
12	»	Nagy Mak.	»	»	22 »

10 frton felüli megrendelésnél egy életnagyságu mellképet adok ajándékba. Mükedvelő (Amateur) fényképészek részére ingyen oktatást nyujtok, s mindenféle fris vegyszert árusitok tisztán el, — s részükre felvállalok mindennemü kidolgozást. — A n. érdemü t. közönség b. pártfogását kéri, teljes tisztelettel

Zsunk Pál,

fényképész.

Eladó bor.

5 hectoliter
kitünő vörös és
ugyanannyi **fehér bor**
jutányos áron eladó.

Bővebbet a «Tiszántul» kiadóhivatalában.

Telefon 458. sz. **Alapittatott 1861 ben.**

Teljes lakás, szálloda, kávéház
és fürdőberendezések műipari vállalata.

Saját készitésü olcsó, modern, matt és fényezett

bútor és kárpitos munkák

elegáns háló, ebédlő, salon és uriszoba berendezések, valamint egyes asztalos és kárpitos butordarabok jutányos gyári árban, kezességel.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Tisztelettel.

WALLERSTEIN FERENC.

Saját műhely. **Nagyvárad, Zöldfa utca.**

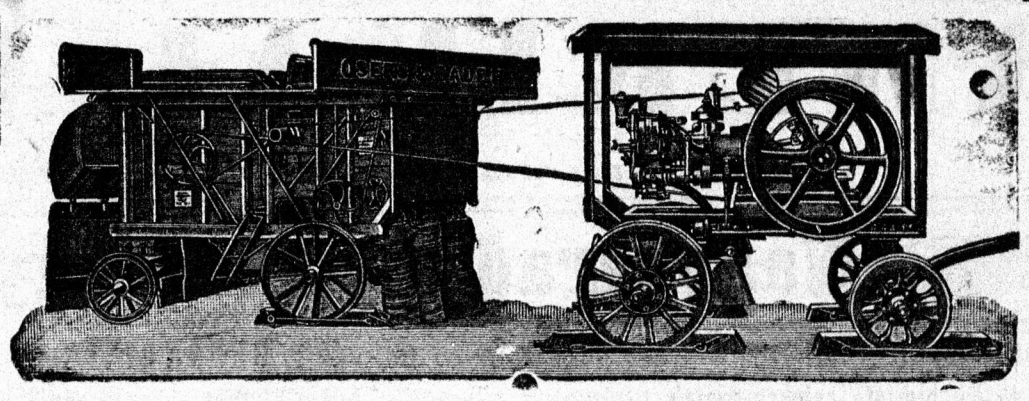

Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Benzinlokomobilok.

Első osztályu gyártmány. Kedvező fizetési feltételek.

Üzemköltség 1—2 fillér.

Szivógáz-motorok.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Ezernél több gép van üzemben.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe,

hanem vásároljunk kizárólag magyar készitményü

BÚTOROKAT

gyári árban, kezesség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kivánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Uj biztostositó intézet
NAGYVÁRADON.

A »Gazdák Biztositó Szövetkezete« Nagyváradon vezérképviseletet létesitett s a nagyváradi üzlet vezetésével a **Leszámitoló és Jelzálogbankot** bizta meg. A vezérképviselet titkári teendőit

Kenyeres Sándor

az ismert biztositó szakember látja el.

A »Gazdák Biztositó Szövetkezete« felöleli a **tüz-, jég- és életbiztositások** összes formáit, kiválóan előnyös s jutányos dijtételeit készséggel bemutatja a

Nagyváradi Vezérképviselőség

Leszámitoló és Jelzálogbank r. t.

Tisztességes és jellemes urak előnyös feltételek mellett kerestetnek.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDÉSI ANYAGA

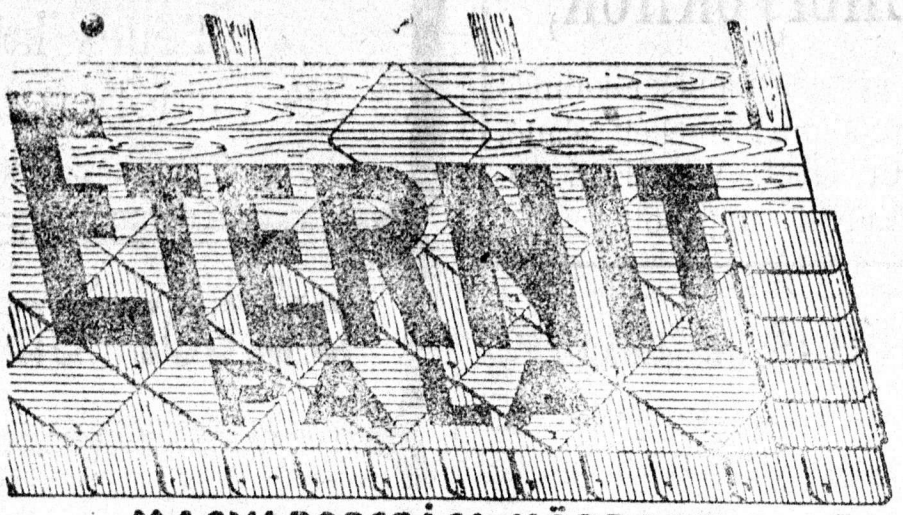

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS

BUDAPEST VI., ANDRÁSSY-ÚT 33.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

kézmü és női divatáruraktár Nagyvárad, Olaszi, Fő-u. Bazár épület.

Nagyvárad egyik legnagyobb áruháza.

Óriási mennyiségben érkeztek meg sima és mintázott **GRENADINOK** ruhákra. Remek **CSIPKE SZÖVETEK** ugyszinte szép Madaira **himzett csipkeszövetek** blousokra. Továbbá **himzett batist** és **vászonruhák**. Valansen, tüll és vászoncsipkék és betétek.

Az amerikai áruház árai utólérhetetlenek.

Vasöntőde Nagyváradon.

Van szerencsénk a t. közönség tudomására hozni, hogy

Tátray és Klier cég alatt

egy a mai kor vivmányaival felszerelt

VASÖNTŐDÉT nyitottunk.

melyben mindenféle vasöntések, gépalkatrészek gyorsan, jól és olcsón öntetnek. — Tisztelettel

Tátray Sándor és Klier Alajos Nagyvárad, Teleky-utca 35.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

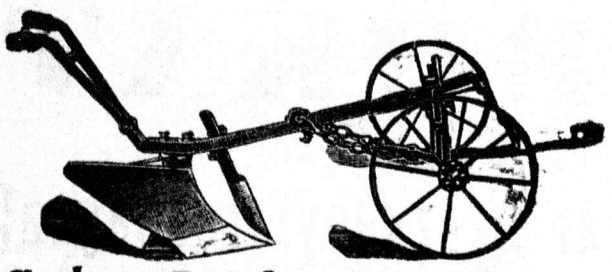

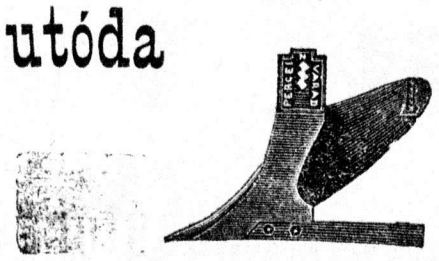

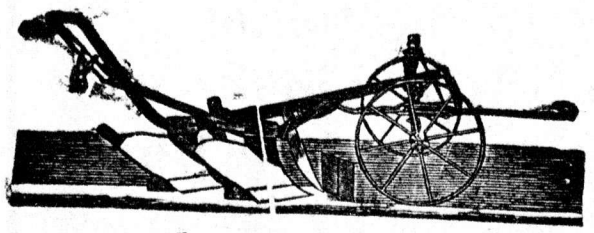

Gyár: Lukács György-u. **Nagyváradon.** **Raktár: Nagyvásár-tér.**

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talajmüvelő eszközöket készit a legjobb minőségben.

Nyomatott a Szent László-nyondában Nagyváradon.